

Aan:

Gemeente Den Haag, College van Burgemeester & Wethouders
Gemeente Wassenaar, College van Burgemeester & Wethouders
Gemeente Katwijk, College van Burgemeester & Wethouders
Provincie Zuid-Holland, Gedeputeerde Staten

Van:

Werkgroep "Hart voor Meijndel"

Betreft: Bezwaar tegen verslechtering Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide
                  veroorzaakt door centreringsmodel in Hart van Meijndel
                  met alternatief voorstel

Wassenaar, 20 september 2021

Geachte bestuurder,

Als bestuurder bent u betrokken bij de oprichting van het Nationaal Park nieuwe stijl Hollandse Duinen in oprichting. Op 1 oktober aanstaande woont u een bijeenkomst bij over het Nationaal Park Hollandse Duinen. Als werkgroep "Hart voor Meijndel", een groep betrokken burgers, maken wij ons zorgen om de bedreiging en achteruitgang van de natuur in het kwetsbare Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide. Dit wordt volgens ons veroorzaakt door het centreringsmodel dat Dunea hanteert in het hart van Meijndel, tevens Parkpoort van Nationaal Park nieuwe stijl Hollandse Duinen i.o. Wij vragen hiervoor uw aandacht, ter voorbereiding op uw aanwezigheid tijdens de bestuurdersbijeenkomst.

In een eerdere brief aan bestuurders in de regio rondom Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide, hebben wij toegelicht dat op het gebied artikel 6.1, 6.2 en 6.3 van de Habitatrichtlijn en met name artikel 6.2, het "verslechtingsverbod" conform de Habitatrichtlijn van toepassing is. Wij constateren dat de milieukwaliteit van dit duingebied door zowel de stikstofproblematiek, als over-recreatie achteruitgegaan is. Dit is onaanvaardbaar en wettigt een klacht bij de Europese Commissie vanwege het niet nakomen van verdragsverplichtingen. Een dergelijke burgerklacht kan leiden tot een actie van de Europese Commissie ex artikel 258 VWEU, die uiteindelijk kan leiden tot een veroordeling van Nederland door het Europese Hof van Justitie wegens verdragsschennis. Wij bereiden momenteel een burgerklacht bij de Europese Commissie voor.

Echter, zover hoeft het niet te komen. U als bestuurder kunt heel veel doen om ervoor te zorgen dat Meijndel & Berkheide niet verslechteren. Wij doen dan ook een beroep op u om in actie te komen. In deze brief lichten wij allereerst de argumenten om in actie te komen toe en geven wij vervolgens een aantal concrete voorstellen zodat u uw bijdrage kunt leveren.

Wij willen graag benadrukken dat wij niet tegen het Nationaal Park nieuwe stijl Hollandse Duinen i.o. zijn en de kansen en mogelijkheden voor nieuwe bufferzones en ecologische verbindingen ter ontlasting van kwetsbare Natura 2000 gebieden meer dan ondersteunen. Maar dan moeten de ontwikkelingen in het hart van Meijndel ook in dat kader plaatsvinden en niet leiden tot een verzwaring van de druk op Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide.

Werkgroep "Hart voor Meijndel"

E-Mail: hartvoormeijndel@gmail.com

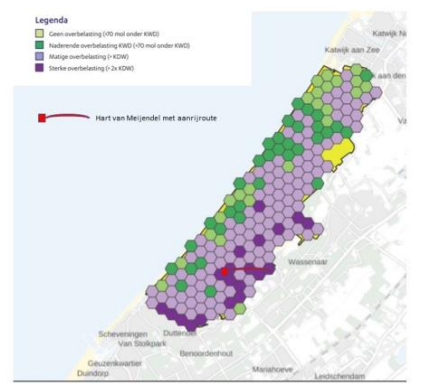
Allereest de argumenten waarom u in actie zou moeten komen:

1) Stikstofdepositie waar geen structurele maatregelen tegen worden ondernomen:

Het gebied lijdt al jaren onder 'nationale' stikstofdepositie. Duinbeheerders, Greenpeace, Milieudefensie en Mobilisation for the Environment (MOB), waarschuwen even lang dat door de landelijke stikstofproblematiek de soortendiversiteit in het duingebied drastisch terugloopt. Het Beheerplan bijzondere natuurwaarden Meijndel & Berkheide 2016-2022, opgesteld door Arcadis op verzoek van de Provincie Zuid-Holland, laat feitelijk zien dat dit gebied achteruitgaat. Onderzoeker Bobbink van Radboud Universiteit Nijmegen waarschuwt dat 70% stikstofreductie in 2030 noodzakelijk is en 90% in 2035 om dit Natura 2000 gebied te beschermen (bron: Effecten van Stikstofdeposities). Zonder drastische maatregelen is het duingebied niet te redden.

Dunea minimaliseert op geen enkele manier stikstofuitstoot en laat deze al decennialang toenemen, door jaarlijks honderdduizenden benzineauto's in het hart toe te laten en daar gratis parkeerplaatsen aan te bieden. Ook is geen enkele concrete maatregel ontwikkeld om alleen elektrische auto's selectief toe te laten.

Op dit moment zijn de stikstofwaardes op de route naar de Tapuit en rondom de Tapuit meer dan twee keer de Kritische Depositie Waarde, volgens Aerius Berekeningen in de Eerste Uitvoeringsagenda Stikstof van de Provincie Zuid-Holland.

Dunea heeft in het verleden diverse parkeerterreinen gesaneerd en teruggebracht naar twee, omdat dit "de negatieve effecten van autoverkeer op het duingebied, zoals stikstofuitstoot, geluid en mogelijke bodemverontreiniging verminderde." Dunea erkent dus de negatieve effecten van autoverkeer en heeft desalniettemin geen structurele maatregelen genomen: het autoverkeer kan nog steeds het hart van Meijndel bereiken en is door de bezoekersaantallen fors toegenomen.

Uit analyse van de autotellingen sinds 1964 is gebleken dat het aantal auto's dat jaarlijks Meijndel bezoekt, van circa 210.000 auto's in 1965 minimaal verdubbeld is naar circa 400.000. Dit komt niet alleen door de sterke toename van het aantal bezoekers, maar ook omdat geconstateerd is dat de autobezetting steeds verder gedaald is (van 3,7 personen per auto in 1964 naar circa 1,9 personen per auto). Dezelfde daling geldt voor de gemiddelde bezoektijd, waardoor per saldo de bezettingsgraad van de 500 parkeerplaatsen sterk gestegen is.

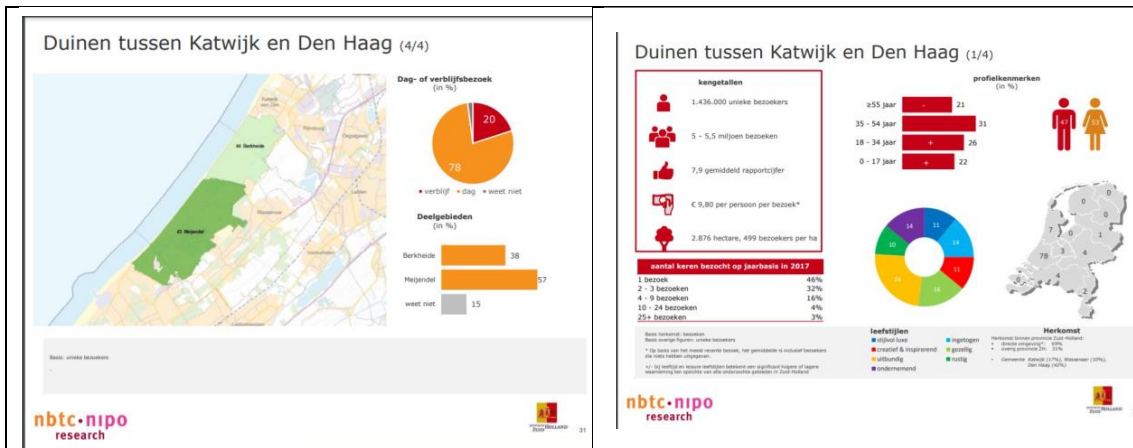
2) Over-recreatie en verdere toename recreatiebehoefte

Meijndel is met haar Natura 2000 status een zwaar beschermd natuurgebied en tevens nog steeds aangemerkt als stiltegebied. Echter, Meijndel is het drukst bezochte natuurgebied van Zuid-Holland. Het bezoekersaantal van Meijndel is de afgelopen tien jaar fors gestegen: volgens onderzoek van het NBTC van 1 miljoen naar 3 miljoen bezoeken per jaar. De natuur heeft hier zwaar onder te lijden: dit hebben duinopzichters van Dunea ons medegedeeld, evenals onderzoekers van Stichting Duinbehoud en de Vogelbescherming. Het gevolg van de vele bezoekers is verstoring van het broedseizoen, vertrapping van kwetsbare gebieden en vervuiling. Bezoekers wijken in grote getalen van de paden af en gaan struinen - omdat het op de paden en in het hart van Meijndel eenvoudigweg te druk is. Daarbij komt dat in de regio 210.000 nieuwe woningen zijn gepland, met nieuwe bewoners die ook een recreatiebehoefte zullen hebben. De recreatiedruk op het gebied neemt toe en er worden geen passende maatregelen tegen genomen.

Wergroep "Hart voor Meijndel"

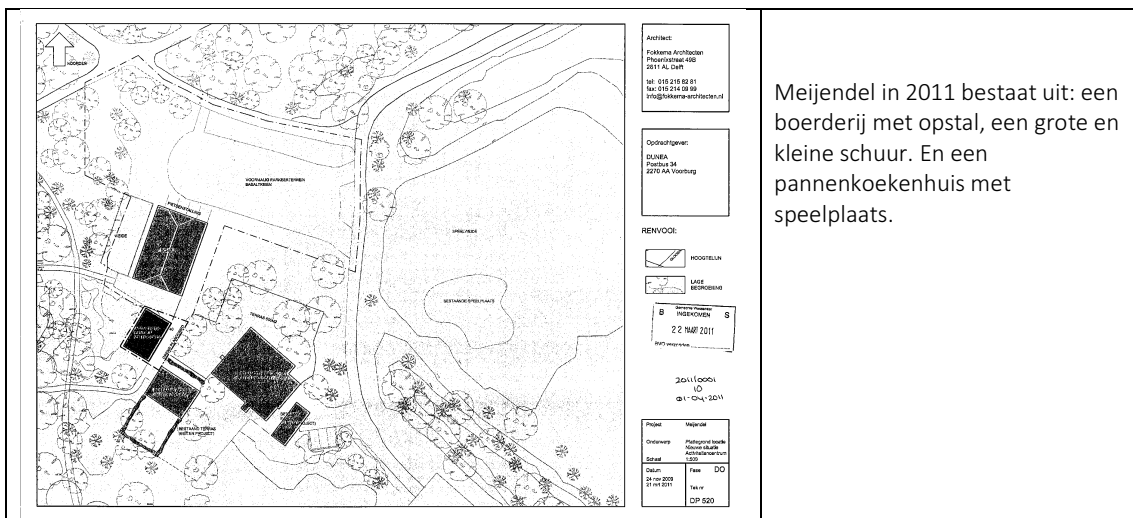
E-Mail: hartvoormeijndel@gmail.com

De afgelopen 10 jaar is het hart van Meijndel volop in ontwikkeling geweest: in 2011 bevond zich in het hart van Meijndel voor recreanten alleen een pannenkoekenboerderij met daarbij een kleine speelplaats. In een klein huisje op het terrein lagen folders over het Meijndel. Vervolgens is het volgende gebeurd:

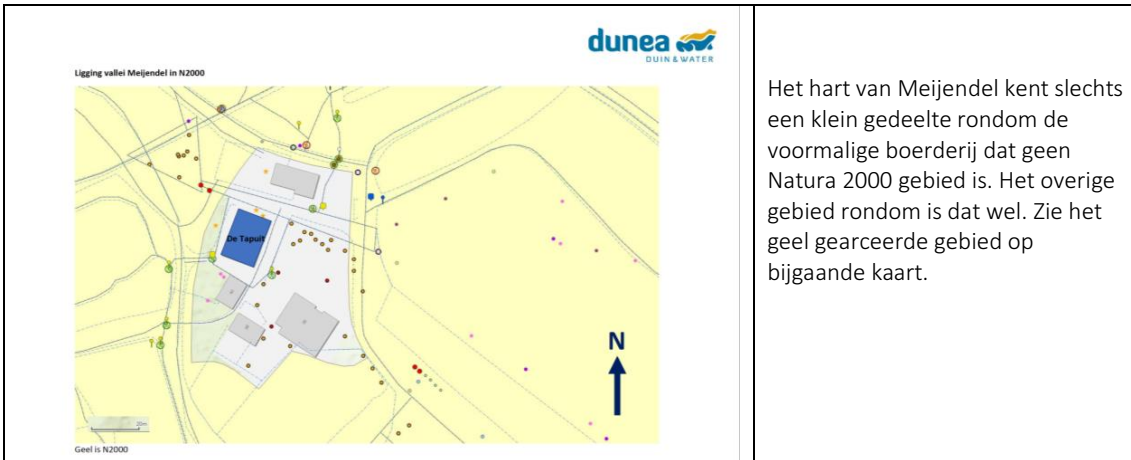
- In 2011 is een schuur omgebouwd naar een groot bezoekerscentrum.
- Kort daarna is een parkeerplaats verwijderd ten gunste van een paardenstal.
- In 2014-2015 is binnen de grenzen van het Natura 2000 gebied, het populaire Monkeybos (natuurspeelplaats voor kinderen van 6-12 jaar) aangelegd.
- De afgelopen twee jaar is daar binnen de grenzen van het Natura 2000 gebied de Duincampus voor scholieren bijgekomen.
- Onlangs is het bezoekerscentrum vernieuwd.
- Op de planning staat nu de herinrichting van het Hart van Meijndel om “gevaarlijke situaties tussen verschillende verkeersstromen te voorkomen” en de “vindbaarheid en herkenbaarheid” te vergroten.
- Daarnaast is er binnen de grenzen van het Natura 2000 gebied een vergunning aangevraagd voor de aanleg van een grote waterspeelplaats voor kinderen van 1-6 jaar.
- Tot slot wordt het hart van Meijndel op social media en in campagnes over het NPHD gepositioneerd als Parkpoort tot NPHD.

We schetsen de ontwikkelingen met behulp van bijgaande illustraties:

Werkgroep “Hart voor Meijndel”

E-Mail: hartvoormeijndel@gmail.com

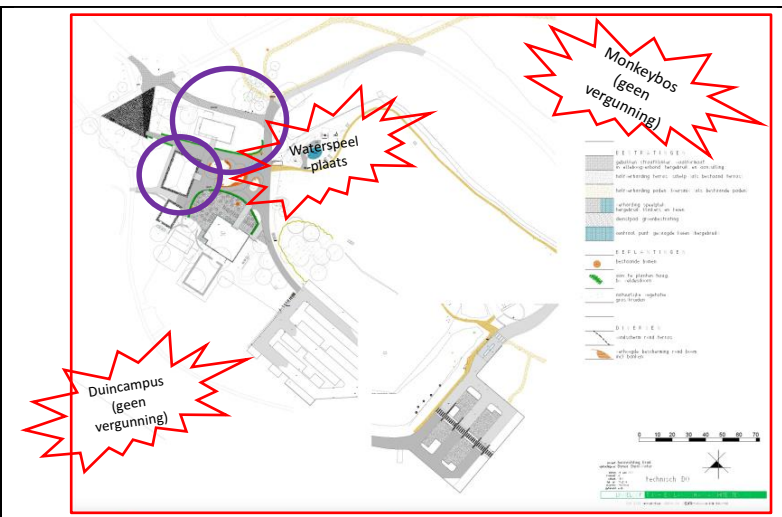

Het hart van Meijendel kent slechts een klein gedeelte rondom de voormalige boerderij dat geen Natura 2000 gebied is. Het overige gebied rondom is dat wel. Zie het geel gearceerde gebied op bijgaande kaart.

In Natura 2000 gebied zijn de afgelopen 10 jaar het Monkeybos en de Duincampus gerealiseerd.

Op de planning binnen Natura 2000 gebied staan een waterspeelplaats voor kinderen van 0-6 jaar en een extra fietsenparkeerplaats.

De huidige parkeerplaatsen bevinden zich ook binnen Natura 2000 gebied.

In niet-Natura 2000 gebied is de schuur omgebouwd tot bezoekerscentrum en is een paardenstal gebouwd op de plaats van een parkeerplaats.

Het **Beheerplan Bijzondere Natuurwaarden Natura 2000 gebied Meijendel & Berkheide** dat in 2016 is opgesteld in opdracht van de provincie Zuid-Holland, is verouderd: de gegevens die daarvoor gebruikt zijn, komen uit 2012-2013 en het neemt de toegenomen aantallen bezoekers door de komst van het bezoekerscentrum, het Monkeybos en de Duincampus niet mee. Er is **geen** draagkrachtonderzoek naar de effecten van de aantrekkingskracht van deze laagdrempelige faciliteiten gehouden en er zijn door Dunea, voor zover wij dat hebben kunnen achterhalen, **geen** vergunningen ontheffing Wet Natuurbescherming en omgevingsvergunning aangevraagd, voordat deze werden uitgevoerd. Er is nu pas een evaluatie in de planning. Desondanks dendert Dunea voort met het uitbreiden van faciliteiten in het hart van Meijendel.

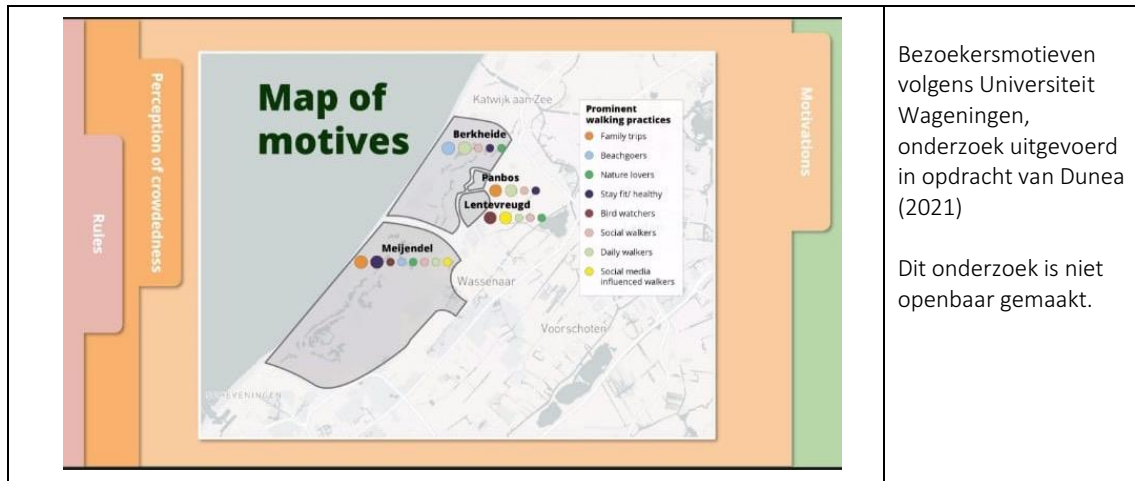
Het gevolg van deze ontwikkelingen, is dat bezoekers van het hart van Meijendel volgens onderzoekers van Universiteit Wageningen, vooral dagjesmensen en sporters zijn geworden en niet (zoals voorheen) natuurliefhebbers. Het realiseren van een gratis waterspeeltuin voor jonge bezoekers (1-6 jaar), zal extra bezoekers aantrekken, dus meer auto's, dus meer stikstof. Dunea wil bezoekers verleiden te parkeren op het Kievietsduin. Maar de attractie is bestemd voor ouders met jonge kinderen: het bereiken van de speeltuin vanuit

Wergroep "Hart voor Meijendel"

E-Mail: hartvoormeijendel@gmail.com

Kievietsduin (2,2 km/27 minuten) met kinderwagens is niet eenvoudig. We gaan er dus van uit dat jonge ouders vooral met de auto zullen komen en in het hart willen parkeren en dat deze recreatiefaciliteit extra stikstofdepositie zal veroorzaken.

Bezoekersmotieven volgens Universiteit Wageningen, onderzoek uitgevoerd in opdracht van Dunea (2021)

Dit onderzoek is niet openbaar gemaakt.

3) Centrering in plaats van zonering

Dunea heeft in haar eigen twintig jaar durende monitoringsonderzoek (1992-2011) naar het recreatief gebruik van het duingebied Meijendel (uitgevoerd door Universiteit Wageningen), zelf geconcludeerd dat "de zonering van Meijendel sterk afwijkt van wat ecologisch wenselijk is. Het zwaartepunt ligt namelijk midden in het gebied en niet aan de rand, met als gevolg veel verstoring in het hart". Onderzoekers van Universiteit Wageningen hebben Dunea onlangs weer gewaarschuwd voor de negatieve effecten op de natuur door een te grote belasting van het centrum van het gebied door dagjesmensen en sporters. Onderzoeker Ignace Schops en het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) hebben uitgebreid onderzoek gedaan naar effectieve zonering van kwetsbare natuurgebieden. Effectieve zonering ontstaat wanneer parkeer- en recreatiefaciliteiten aan de rand van kwetsbare natuurgebieden worden geplaatst, waardoor het hart rust- en stiltegebied kan blijven.

Ook uit onderzoek van de Universiteit Wageningen naar recreatiefaciliteiten Veluwetransferium Nunspeet van Nationaal Park Hoge Veluwe, is gebleken dat veel mensen de voorzieningen (zoals speeltuinen, bezoekerscentra, restaurants, etc.) belangrijker vinden dan de ligging in het natuurgebied. Het transferium op de Veluwe ligt derhalve buiten het natuurgebied en wordt hoog gewaardeerd door bezoekers. Wij vinden dit een mooi voorbeeld om te voorkomen dat ons kwetsbare duingebied verder achteruitgaat.

Ondanks al deze onderzoeken, voorbeelden en de bekendheid met de problemen die centrering oplevert, kiest Dunea voor een model van centrering in plaats van zonering en draagt daardoor niet bij aan vermindering van de stikstofdepositie, noch aan natuurbescherming.

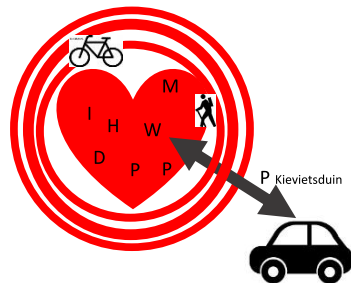
Wij pleiten daarom voor het volgende model van zonering, in plaats van het model van centrering dat nu door Dunea gevoerd wordt:

Wergroep "Hart voor Meijendel"

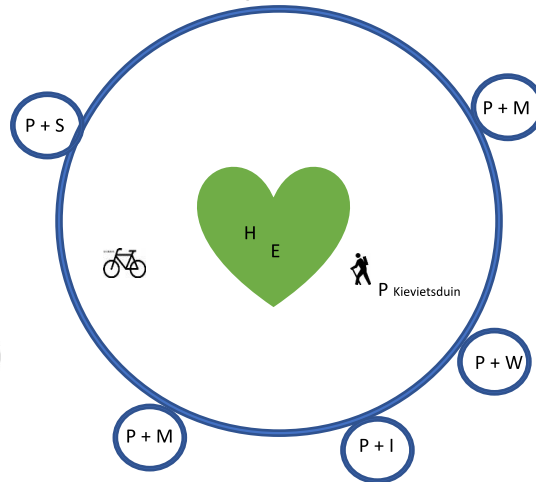

E-Mail: hartvoormeijendel@gmail.com

Huidige situatie: overbelast Hart van Meijndel met laagdrempelige recreatie: bezoekers pannenkoekenhuis en speelplaatsen, gratis parkeerplaatsen in het hart.

Gewenste situatie: Hart van Meijndel met natuur centraal, alleen toegankelijk voor fietsers en wandelaars. In het hart: natuureducatie en beperkte horeca. Verplaatsing P autoverkeer en speelvoorzieningen naar rand rondom Natura 2000 gebied.

4) Rol van Dunea

Wij stellen onze vragen bij de rol die Dunea bij dit alles speelt. Dunea is volgens haar statuten een waterwinbedrijf dat tevens natuurbeheerder is, maar zij stelt zich nu op als recreatieondernemer en heeft zich sterk verbonden met het NPHD. Daarnaast is Dunea geen democratisch orgaan waar bewoners in de regio invloed op uit kunnen oefenen. De checks en balances op de plannen van Dunea zijn daardoor niet op orde, terwijl ze wel veel effecten hebben op de natuur, natuurliefhebbers en omwonenden.

Dat Dunea zich niet altijd aan regels die voor alle overheden gelden houdt, blijkt wel uit het feit dat voor zowel het Monkeybos als de Duincampus voor zover wij dat kunnen achterhalen, geen vergunningen en ontheffing Wet Natuurbescherming en Omgevingsvergunningen zijn aangevraagd. Sinds de aanleg van het Monkeybos zijn de aantallen bezoeken aan het Hart van Meijndel verdrievoudigd. Voor de aanleg van een dergelijke voorziening in een Natura 2000 gebied tellen zware regels conform artikel 6.2 van de Habitatrictlijn: er moet aangetoond worden dat er geen verslechtering of verstoring door ontstaat. Conform artikel 6.2 van de habitatrictlijn kunnen vergunningen met terugwerkende kracht ongedaan worden gemaakt wanneer hieraan geen gevolg is gegeven.

Meijndel & Berkheide is in 2013 uitgeroepen tot Natura 2000 gebied. Dunea heeft zich sindsdien te houden aan het verslechtingsverbod conform de Habitatrictlijn. Wij constateren dat Dunea met haar ontwikkelingsactiviteiten in het hart van Meijndel juist bijdraagt aan verslechtering van het gebied en zien dat Dunea haar rol als natuurbeheerder niet adequaat invult. Relevante door Dunea uitgevoerde onderzoeken zijn niet gedeeld met de betrokken bestuurders in NPHD. Wij stellen dan ook serieus de vraag of Dunea wel de juiste natuurbeheerder is van Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide.

Uw bijdrage aan de oplossingen

Om de problemen in Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide structureel aan te passen zien wij de volgende mogelijke oplossingen:

- Er moet een provinciale visie voor de aanpak van de stikstofproblematiek in Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide worden ontwikkeld en geïmplementeerd.
- Er moet een provinciale visie komen als antwoord op de verwachte recreatiedruk die zal ontstaan door 210.000 nieuwe woningen in de regio Katwijk/Leiden/Den Haag. Er is nu eenvoudigweg te weinig ruimte voor recreatie in de regio.

Werkgroep "Hart voor Meijndel"

E-Mail: hartvoormeijndel@gmail.com

- Landbouwgrond omzetten naar natuur- en recreatiegebieden is van essentieel belang. Wordt de oostkant van Wassenaar daarvoor gebruikt, dan ontstaat er een groen Hart met recreatie voor een heel groot verzorgingsgebied. Een (toegankelijk) weidevogelgebied heeft bovendien grote toegevoegde waarde voor behoud van soortendiversiteit.
- Recreatiegebieden door corridors, fiets- en wandelbruggen over A44 en N44 met elkaar in verbinding brengen, zodat vooral fietsers over een veel groter gebied gespreid kunnen worden.
- Er moet een ecologisch draagkrachtonderzoek komen naar de effecten van de huidige en geplande laagdrempelige recreatiefaciliteiten in het hart van Meijndel op de natuur in Meijndel & Berkheide en de uitkomsten hiervan moeten lijden tot passende maatregelen om te voorkomen dat Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide verslechterd.
- Bezoekersmanagement en zonering zo inrichten dat bezoekers aan de rand van Meijndel blijven en het kwetsbare hart van Meijndel ontzien wordt:
  - Het hart van Meijndel niet langer toegankelijk maken voor auto's, door parkeerplaatsen op te heffen en alleen (betaalde) parkeermogelijkheid bieden op het Kievietduin.
  - Elders aan de rand van Meijndel bestaande parkeergelegenheden herpositioneren (TNO parkeerplaats, De Kuil, BKS Scheveningen) en meerdere nieuwe parkeerplaatsen in combinatie met laagdrempelige recreatieve faciliteiten (speelplaatsen) ontwikkelen.
  - Huidige laagdrempelige, recreatieve faciliteiten (Monkeybos, Waterspeelplaats, Duincampus) verplaatsen naar buiten het Natura 2000 gebied of naar de rand van Meijndel, in de buurt van (de nieuwe te ontwikkelen/ reeds aanwezige) parkeerplaatsen. Dit biedt bovendien meer kansen voor ondernemers dan bezoekers die zich alleen in het hart van Meijndel concentreren.
  - Mogelijke te onderzoeken locaties voor parkeer- en speelplaatsen zijn: Den Haag: watertoren, TNO. Wassenaar: Duindigt, Voorlinden, Veenwatering, Duivenvoorde, Horsten, Nieuwe Weg, Maaldrift, Lentevreugd, Kerkhoflaan.
  - Het gebied toegankelijk houden voor wandelaars en fietsers.
  - Bij parkeerplaatsen aan de rand van Meijndel leenfietsen ter beschikking stellen.

Plan van Aanpak

Ter ontlasting hart van Meijndel en als antwoord op recreatiebehoefte 210.000 nieuwe woningen in de regio

Nieuw te ontwikkelen recreatiegebieden:

A: Van Lentevreugd tot Maaldrift
 B: Van Maaldrift tot Louwman
 C: Van Louwman tot TNO

Aan te leggen corridors over de N44:

Fiets- en wandelbrug Maaldrift Fiets- en wandelbrug over N44

Nieuw te ontwikkelen Parkeerplaatsen met Speelfaciliteiten (P+S)

bijvoorbeeld: Watertoren, TNO, Duindigt, Voorlinden, Veenwatering, Duivenvoorde, Horsten, Nieuwe Weg, Maaldrift, Lentevreugd, Kerkhoflaan

Discussie over governance NPHD

Tevens vragen wij u om met elkaar in discussie aan te gaan over de governance van Nationaal Park Hollandse Duinen en de zeer bepalende rol die Dunea daarin speelt. Er moet een ander governance model komen voor

Werkgroep "Hart voor Meijndel"

E-Mail: hartvoormeijndel@gmail.com

NPHD, waarbij uitvoering en toezicht worden gescheiden, er geen dubbelposities in rollen en functies meer vervuld worden en de burger een stem kan krijgen.

Ook vragen wij u om de bescherming van Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide te borgen bij een natuurbeschermingsorganisatie met kennis van zaken, die geen andere belangen en doelstellingen heeft dan het beschermen van natuur.

Tot slot verzoeken wij dat het NPHD de in Nederland geldende regels ten aanzien van vergunningen, burgerparticipatie en inspraak beter naleeft en dat door bevoegde instanties toezicht op naleving wordt gehouden.

Concluderend

Wij verzoeken u als bestuurder om op te komen voor de belangen van het kwetsbare Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide als onderdeel van NPHD. Wij vragen u om de rol van Dunea hierin ter discussie te stellen. Wij verzoeken u om samen met de provincie Zuid-Holland een recreatievisie voor het gebied rondom Meijndel te realiseren, waardoor de recreatiedruk op het gebied kan verminderen. En wij verzoeken u om een bijdrage te leveren aan ons voorgestelde zoneringsmodel, door binnen uw gemeentegrenzen parkeer- en speelplaatsen te realiseren aan de rand van Meijndel. Wij verzoeken u tevens om bij Dunea aan te dringen op sluiting van de parkeerplaatsen en laagdrempelige recreatiefaciliteiten in het hart van Meijndel.

Wij maken ons grote zorgen over de achteruitgang van de kwaliteit van de natuur in Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide: wie komt erop voor de belangen van dit kwetsbare natuurgebied? Mogen wij een beroep doen op uw inzet om dit mooie natuurgebied te behouden voor toekomstige generaties?

Met vriendelijke groet,

Werkgroep Hart voor Meijndel

Werkgroep "Hart voor Meijndel"

E-Mail: hartvoormeijndel@gmail.com